

Minder Statenleden is een halfslachtige oplossing

Niet veel mensen weten het, maar na de provinciale verkiezingen op 7 maart worden de Provinciale Staten afgeschaft. Voor een kwart. Toegegeven, dat laatste is een belangrijke nuancering, maar toch is het opvallend dat de Nederlanders zich zonder een slag of stoot een kwart van hun volksvertegenwoordigers laten afnemen, vindt **Klaartje Peters**. Dat komt natuurlijk doordat bijna niemand ervan op de hoogte is. Wat zijn de feiten?

Na de verkiezingen treden er 564 Statenleden aan, in plaats van de 764 die nu de Statenzalen bevolken. Voor de grootste provincies betekent dit dat ze 55 van de huidige 83 Statenleden overhouden; de kleinste pro-

vincies hebben er straks nog 39 in plaats van 47. Ook het maximum aantal gedeputeerden per provincie wordt verlaagd van negen naar zeven. Het plan om het aantal provinciale volksvertegenwoordigers te verminderen dateert nog van eind jaren negentig. Het is een tijd van grote bezorgdheid over de staat van de provinciale politiek. Achterliggende gedachte van het voorstel is dat met minder politici meer op hoofdlijnen kan worden bestuurd en gecontroleerd, wat de bestuurskracht en de slagvaardigheid van het provinciaal bestuur ten goede zal komen. In diezelfde tijd komt ook de dualisering van de

provinciale politiek in beeld, eveneens bedoeld als impuls voor de zieldogende provinciale politiek. De commissie-Elzinga heeft een jaar daarvoor de opdracht gekregen te adviseren over de dualisering van de lokale politiek en het dualisme is een veelbesproken oplossing in deze tijd.

Vier jaar later

De dualisering is na de provinciale verkiezingen in voorjaar 2003 in werking getreden. Pas in maart van dit jaar, vier jaar later, gaan we over tot vermindering van het aantal provinciale politici. Waarom heeft dat zo lang geduurd?

De senatoren aan de overzijde van het Binnenhof hebben het wetsvoorstel al die jaren aangehouden

Het gewenste effect zal het niet hebben, de kiezers trappen er niet in. En wie geeft ze ongelijk?

Dat komt door het laatste provinciaal bolwerk in Den Haag, de Eerste Kamer. De Tweede Kamer had het wetsvoorstel al voor het zomerreces in 2001 aangenomen, maar de senatoren aan de overzijde van het Binnenhof hebben het al die jaren aangehouden. Hun belangrijkste argument daarbij was dat niet te bewijzen valt dat de kwaliteit van het politieke debat met minder Statenleden zou toenemen, en dat eerst het effect van de dualisering maar eens moest worden afgewacht. Pas in 2005 wist toenmalig minister Remkes van Binnenlandse Zaken de Eerste Kamer over te halen het voorstel te agenderen en vervolgens, met de kleinst mogelijke meerderheid, goed te keuren. Wat het effect zal zijn moeten we afwachten.

Theorie en praktijk

Over de dualisering daarentegen kunnen we al wel wat zeggen. Sinds de verkiezingen van 2003 is aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten een duidelijker eigen rol toegekend: Gedeputeerde Staten besturen de provincie en Provinciale Staten stellen vooraf kaders en doen achteraf de controle. Dat is de theorie. In de praktijk blijkt het dualisme, net als op lokaal niveau overigens, een moeilijke aangelegenheid: forse invoeringskosten, een sterke interne gerichtheid en veel procedurele discussies en conflicten over de nieuwe verhoudingen.

Opvallend is dat in veel provincies versterking en vernieuwing van de provinciale politiek een doel op zichzelf zijn geworden. De hoofd-doelstelling van de dualisering, het zodanig verbeteren van de kwaliteit van het politieke debat op provinciaal niveau dat meer burgers bij de politiek betrokken raken, is absoluut niet gehaald en op de meeste plaatsen zelfs geheel uit beeld verdwenen. Of het de komende jaren beter zal gaan is ernstig de vraag. In provinciale kring zijn er niet veel mensen die geloven dat de problemen in de provinciale politiek door de nieuwe duale verhoudingen kunnen worden opgelost.

Opgeblazenheid

Kan de redding dan misschien komen van het plan om de Provinciale Staten te verkleinen? Wat zal het effect zijn van een kwart minder volksvertegenwoordigers op provinciaal niveau? Mijn voorspelling is dat er weinig ten goede zal veranderen. Op z'n best zal de opgeblazenheid van het provinciebestuur met een kwart worden verminderd. Ik doel daarmee op het gedrag dat provinciebestuurders door het hele land vertonen: het zoeken naar nieuwe taken en rollen, liefst op terreinen waar de provincie niet over gaat, het opschroeven van de maatschappelijke ambities, het aanprijzen van de eigen daden in grote bewoordingen, allemaal met als doel het zoeken naar (h)erkenning

door de kiezer. Dit leidt tot een bestuurslaag die zich constant groter probeert voor te doen dan ze is, een opgeblazen bestuurslaag. Iets minder politici betekent waarschijnlijk iets minder opgeblazenheid, dat is het goede nieuws.

Geen spannende debatten

Maar het probleem van de provinciale politiek wordt niet in de kern aangepakt. Ook met minder politici kent de provinciale politiek geen spannende debatten die burgers naar de vergaderzaal en de stembus lokken. En dus zal de zoektocht naar draagvlak bij burgers en waardering van kiezers doorgaan; het mechanisme dat leidt tot opgeblazenheid blijft intact. We zullen de komende jaren in diverse provincies weer debatten zien in de Staten over het besteden van middelen en tijd aan projecten voor gezinnen met problemen of jongeren die zich vervelen. Er zullen beleidsnota's en glanzende brochures worden gedrukt met grote woorden, over starters die een kans moeten krijgen op de woningmarkt, of over allochtonen die een kans moeten krijgen op de arbeidsmarkt. Allemaal zaken waar de provincie niet over gaat. Het gewenste effect zal het niet hebben, de kiezers trappen er niet in. Ondanks alle grote woorden laten zij de provinciale politiek links liggen. En wie geeft ze ongelijk?

*Tekst: Klaartje Peters
Foto: ANP / John Knill*

De auteur is bestuurskundige. Van haar hand verscheen onlangs het boek Het opgeblazen bestuur. Een kritische kijk op de provincie. Uitgeverij Boom, Amsterdam 2007. ISBN 90 8506 400 7. 195 blz. Prijs: € 14,95